

Sabit ve gelişen zihniyete sahip öğrenciler nasıl tanınır?

Maja Lebeničnik

Öğrencilerin entelektüel yetenekleri hakkında sahip oldukları zihniyetler özellikle eğitim ortamlarında önemlidir. İnançlar, ister entelektüel yetenekleri sabit ve değişmez (sabit zihniyet) isterse kişinin daha fazla geliştirip değiştirebileceği (gelişim zihniyeti) bir şey olsun, öğrencilerin öğrenme kararlarını, hedeflerini, motivasyonunu, özgüvenini ve ardından öğrenme başarılarını etkiler.

Bazı durumlarda öğretmenler, öğrencilerinin sabit bir zihniyete mi yoksa gelişmeye yönelik bir zihniyete mi sahip olduklarını daha net bir şekilde anlayabilirler. Farklı zihniyetlere sahip öğrenciler, aşağıdakilerle karşılaştıklarında farklı davranırlar:

Zorlu görev: Sabit bir zihniyete sahip öğrenciler, genellikle yeni zorluklara başlanmaya veya daha düşük başarısızlık şansı olan daha kolay zorlukları seçmeye karar verirler. Gelişim zihniyetine sahip öğrenciler, yeni bir şeyler öğrenebilecekleri daha zor görevleri seçerler. Gelişim zihniyetine sahip öğrenciler, sabit bir zihniyete sahip öğrenciler kadar olası bir başarısızlığa karşı çekingen değildirlir.

Aksilik: Öğrenme sürecindeki aksiliklerle karşılaşmak, sabit bir zihniyete sahip öğrencilerin öğrenme motivasyonunu önemli ölçüde düşürür. Çünkü öğrenirken zorlanmak, yeterince hızlı öğrenememek ve ek çaba sarf etmek, sabit zihniyetli öğrenciler için yetenek eksikliğinin bir göstergesidir. Öte yandan, gelişim zihniyetine sahip öğrenciler, öğrenme sürecinde bazen engellerin ve gecikmelerin normal olduğunu ve çaba ve denemenin hedefe ulaşmanın temel parçaları olduğunu anlarlar.

Başarısızlık: Öğrencinin sabit bir zihniyeti varsa, başarısızlık yaşamak kişinin öz değerini etkiler. Başarısızlıklar ve hatalar, sabit zihniyete sahip öğrencilerin kendilerini 'aptal', 'yetenekli değil' veya 'bir şeye uygun değil' hissetmelerine neden olur. Ayrıca, kendi başarısızlıkları için başkalarını suçlamaya daha yatkındırlar (örneğin öğretmen). Gelişim zihniyetine sahip öğrenciler de başarısızlıktan rahatsız olabilirler ancak kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu üstlenirler ve başarısızlığı daha çok geçmişteki hatalardan ders alma fırsatı olarak yorumlarlar.

Eleştiri: Sabit bir zihniyete sahip öğrenciler, eleştiri aldığında yapıcı bile olsa savunmacı davranırlar. Verilen geribildirim üzerine düşünmek yerine, genellikle eleştiriyi kabul etmezler ya da eleştiri yapan kişiyi değersizleştirirler. Öte yandan, gelişim zihniyetine sahip öğrenciler, eleştiri tarafından tehdit altında hissetmezler ve yapıcı geri bildirimleri düşünmeye ve onlardan öğrenmeye isteklidirler.

Öğretmenler ayrıca gelişim zihniyetine sahip öğrencilerde aşağıdakileri gözlemler:

- Öğrenmek için çok çaba sarf ederler: hedeflere ulaşmak için daha çok, daha uzun ve farklı şekillerde denerler;
- Öğrenmenin tadını çıkarırlar;
- Daha çeşitli ve verimli öğrenme stratejileri kullanırlar;
- Başkalarıyla rekabet etmekten çok kendilerini geliştirmeye odaklanırlar;
- Gerekirse öğrenme süreçlerinde bir şeyleri değiştirmeye hazırdırlar;
- Başarılarıyla ilgili olmayan daha istikrarlı bir özgüvene sahiptirler (başkalarından üstün hissetmelerine gerek yoktur);

- Egolarını korumak için çalışmazlar (örneğin başkalarını suçlamak, bir işe bile başlamamak vs.).

Kayakça:

Dweck, C. (2017). Mindset – Updated Edition: Changing The Way You think To Fulfil Your Potential. London: Robinson.